

Šturma, P. – Trávníčková, Z. (eds.). Imunity v mezinárodním právu. Praha: Česká společnost pro mezinárodní právo, 2016

EVA ŠMAKALOVÁ*

Autoři předkládají kolektivní monografii na téma vysoce aktuální i praktické, a přesto v České republice značně opomíjené. Imunity v mezinárodním právu procházejí v posledních letech neustálým, až chaotickým vývojem, a proto nelze než ocenit, že i v našem omezeném právním prostředí vyšla publikace, která tento vývoj reflektuje.

Jako jeden příklad za všechny lze poukázat na oblast imunit státu, v níž se vše zdálo vyřešeno v roce 2012, poté co Mezinárodní soudní dvůr vydal rozsudek ve věci *Jurisdikční imunity států*¹. V něm především shledal, že mezi normami upravujícími imunitu a kogentními normami mezinárodního práva nemůže nikdy dojít ke konfliktu, neboť normy upravující imunitu jsou normami procesními, zatímco kogentní normy mezinárodního práva jsou normami hmotněprávními.² Italský Ústavní soud, který následně posuzoval ústavnost zákona implementujícího tento rozsudek, však dospěl k závěru o neústavnosti zákona a nadto o neaplikovatelnosti mezinárodního obyčeje upravujícího imunitu státu v případě vážných porušení mezinárodního humanitárního práva i neaplikovatelnosti čl. 94 Charty OSN³, který ukládá členům Organizace spojených národů podrobit se rozhodnutím Mezinárodního soudního dvora v každém sporu, jehož byli stranou.⁴ I o takto výbušných otázkách se lze v recenzované monografii dočíst.

Publikace, spojená tématem imunit, se skládá z pěti částí zaměřených na dílčí aspekty této problematiky. První část přináší novinky z kodifikační práce Komise pro mezinárodní právo i aktuální konfliktní otázky práva

mezinárodního a práva Evropské unie. Druhá část je zaměřena na jurisdikční imunity států, přičemž shrnuje aktuální vývoj naznačený příkladem v předchozím odstavci, ale poukazuje i na značně problematické uznávání a výkon rozhodčích nálezů v investičních sporech. V této souvislosti přináší zamyšlení aktuální zejména pro praktikující právníky, do jaké míry je vhodné vstupovat do obchodních vztahů s určitými státy. Byť totiž u investičních sporů – a tedy jednání států spadajících pod *acta iure gestionis* – není problém s uznáním jurisdikční imunity státu, přinášejí některé státy tvůrčí argumentaci v exekuční fázi řízení tak, aby unikly plnění uloženým jim rozhodčími nálezy. Třetí část monografie shrnuje specifické otázky imunit, například imunity válečných lodí a lodí vlastněných nebo provozovaných státem. Poukazuje také na problémy se zahrnováním hlav států na sankční seznamy, které nepředstavují výkon ani civilní, ani trestní jurisdikce. V důsledku toho se hlavy států své imunity u těchto aktů nemohou dovolávat. Pro aktuální vývoj jsou pak klíčové čtvrtá a pátá část publikace, které jsou zaměřeny na vztah imunit a lidských práv a imunit v mezinárodním trestním právu. Shrnují například přístup Evropského soudu pro lidská práva i Mezinárodního trestního soudu.

Autoři jednotlivých kapitol, sdružení Českou společností pro mezinárodní právo, jsou vesměs odborníky na daná témata. Zahrnují jak prof. JUDr. Pavla Šturmu, DrSc., člena Komise OSN pro mezinárodní právo, tak i zaměstnance českého i slovenského ministerstva zahraničních věcí či praktikující advokáty.

* Asistentka předsedy Ústavního soudu a doktorandka na Právnické fakultě Masarykovy univerzity. E-mail: eva.smakalova@usoud.cz.

¹ Rozsudek Mezinárodního soudního dvora ze dne 3. února 2012 ve věci *Jurisdikční imunity států, Německo v. Itálie*.

² Tamtéž, odst. 93.

³ Charta Spojených národů a statut Mezinárodního soudního dvora, sjednané dne 26. června 1945 v San Francisku, v České republice publikované vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 30/1947 Sb.

⁴ Rozsudek Ústavního soudu Itálie ze dne 22. října 2014 č. 238.

V českém právním prostředí je tato monografie výjimečná i svým obecným zaměřením. Doposud byla v českém jazyce dostupná snad jen jediná publikace zaměřená výhradně na imunity států.⁵ Přes relativně široký rozptyl jednotlivých témat spadajících pod problematiku imunit v mezinárodním právu se autorům daří vhodným uspořádáním kapitol nastínit základní principy této právní oblasti i hlavní sporné otázky. Domnívám se proto, že i čtenáři, kteří se probírané problematice běžně nevěnují, by se s ní dokázali v této publikaci přívětivým způsobem seznámit. Naopak především vzhledem k širšímu rozptylu témat i rozdílnému zaměření autorů jednotlivých kapitol by se dala zejména třetí část knihy vytknout určitá nesourodost dílčích témat, která je však podle mého názoru pochopitelná. Stejně tak je pochopitelné, že publikace tím, že shrnuje dosavadní vývoj a současnou

praxi států, je aktuální a vhodná pro přečtení právě nyní. Překotný vývoj může záhy způsobit, že kniha aktuálnosti pozbude, byť na druhou stranu například v oblasti imunit států ani státních představitelů v nejbližší době nelze očekávat ustavení mezinárodního obyčeje, obzvláště pro velmi rozličné přístupy jednotlivých států i mezinárodních soudů.

V souhrnu by tedy publikaci neměli opomenout zájemci o obecné mezinárodní právo, mezinárodní investiční právo, ale například ani právníci zaměřující se na problematiku lidských práv, s níž se imunity dostávají zejména v poslední době často do střetu. I ten je totiž v recenzované knize přehledně vysvětlen. Mám za to, že kniha dostala svému záměru přinést komplexní vhled do aktuálních otázek imunit v mezinárodním právu, a lze jen doufat, že i v budoucnu Česká společnost pro mezinárodní právo obdobné projekty podpoří.

⁵ CABAN, P. *Jurisdikční imunity států*. Praha 2007.

KNIŽNÍ TIP

Právní aspekty hazardních her

Jiří Rajchl, Květoslav Kramář, Jan Malíř

Monografie *Právní aspekty hazardních her* je prvním komplexním zpracováním herního práva po vydání zákona o hazardních hrách (č. 186/2016 Sb.), který překonal přes čtvrt století starý zákon o loteriích a výrazně pozměnil podnikatelské prostředí v oblasti hazardních her.

Monografie je rozdělena do dvanácti kapitol, které se vedle filosofického a historického úvodu zaměřují jak na soukromoprávní, tak na veřejnoprávní aspekty provozování hazardních her.

Značnou část publikace zaujímá i výklad týkající se práva Evropské unie, které mělo na nově přijatou právní úpravu hazardních her podstatný vliv.

Publikace je určena všem, kdo hledají nejen komentář k ustanovením nového zákona o hazardních hrách, ale i širší náhledy na oblast hazardních her pojímané v souvislostech. Bude jistě vítaným podrobným zdrojem informací pro státní orgány aplikující právo (obecní úřady, celní úřady, Ministerstvo financí), advokáty, pro provozovatele hazardních her a další zájemce o danou problematiku. Třebaže nejde o typickou učebnici, může být vítanou doplňující studijní pomůckou i pro studenty.

Objednat můžete na obchod.wolterskluwer.cz